

Тема: Договір комерційної концесії

Мета вивчення теми: засвоєння теоретичних положень про договір комерційної концесії (предмет, сторони, права та обов'язки сторін, відповідальність за порушення умов договору тощо); розгляд особливостей укладання цього договору; формування відповідної теоретичної бази та вміння аналізувати законодавчі акти з метою застосувати їх у практичній діяльності; засвоєння навичок практичного аналізу змісту договору.

Основні поняття теми: «концесія», «комерційна концесія», «правоволоділець», «користувач», «двосторонній договір», «оплатний договір», «зміст договору», «істотні умови», «особливі умови», «строк договору».

План лекційного заняття:

1. Поняття, предмет та форма договору комерційної концесії.
2. Сторони. Права та обов'язки сторін договору комерційної концесії.
3. Зміна та припинення договору комерційної концесії.
4. Договір комерційної субконцесії.

Рекомендовані нормативно-правові акти:

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (із змінами) № 435-IV (Глава 76). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

1. Поняття, предмет та форма договору комерційної концесії.

Відносини, пов'язані з наданням права користування комплексом прав, регулюються ЦК України та іншими законами.

Договір комерційної концесії – договір, за яким одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання послуг (ст. 1115 ЦК України).

Предмет договору комерційної концесії – право на використання об'єктів права інтелектуальної власності (торговельних марок, промислових зразків, винаходів, творів, комерційних таємниць тощо), комерційного досвіду та ділової репутації (ч. 1 ст. 1116 ЦК України). Договором комерційної концесії може бути передбачено використання предмета договору із зазначенням або без зазначення території використання щодо певної сфери цивільного обороту.

Форма договору комерційної концесії. Договір комерційної концесії укладається **у письмовій формі**, а у разі недодержання письмової форми договору концесії такий договір **є нікчемним** (ст. 1118 ЦК України).

2. Сторони. Права та обов'язки сторін договору комерційної концесії

Сторонами в договорі комерційної концесії можуть бути **фізична та юридична особи, які є суб'єктами підприємницької діяльності** (ст. 1117 ЦК України).

Права та обов'язки сторін.

Обов'язки правоволодільця (ст. 1120 ЦК України):

– передати користувачеві технічну та комерційну документацію і надати іншу інформацію, необхідну для здійснення прав, наданих йому за договором комерційної концесії, а також проінформувати користувача та його працівників з питань, пов'язаних із здійсненням цих прав.

– надавати користувачеві постійне технічне та консультативне сприяння, включаючи сприяння у навчанні та підвищенні кваліфікації працівників (якщо інше не встановлено договором комерційної концесії);

– надавати користувачеві постійне технічне та консультативне сприяння, включаючи сприяння у навчанні та підвищенні кваліфікації працівників (якщо інше не встановлено договором комерційної концесії);

– контролювати якість товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) користувачем на підставі договору комерційної концесії (якщо інше не встановлено договором комерційної концесії).

Відповідальність правоволодільця за вимогами, що пред'являються до користувача. Правоволоділець несе **субсидіарну відповідальність** за вимогами, що пред'являються до користувача у зв'язку з невідповідністю якості товарів (робіт, послуг), проданих (виконаних, наданих) користувачем. За вимогами, що пред'являються до користувача як виробника продукції (товарів) правоволодільця, правоволоділець відповідає солідарно з користувачем (ст. 1123 ЦК України).

Обов'язки користувача (ст. 1121 ЦК України). З урахуванням характеру та особливостей діяльності, що здійснюється користувачем за договором комерційної концесії, користувач зобов'язаний:

– використовувати торговельну марку та інші позначення правоволодільця визначеним у договорі способом;

– забезпечити відповідність якості товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) відповідно до договору комерційної концесії, якості аналогічних товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) правоволодільцем;

– дотримуватися інструкцій та вказівок правоволодільця, спрямованих на забезпечення відповідності характеру, способів та умов використання комплексу наданих прав використанню цих прав правоволодільцем;

– надавати покупцям (замовникам) додаткові послуги, на які вони могли б розраховувати, купуючи (замовляючи) товари (роботи, послуги) безпосередньо у правоволодільця;

– інформувати покупців (замовників) найбільш очевидним для них способом про використання ним торговельної марки та інших позначень правоволодільця за договором комерційної концесії;

– не розголошувати секрети виробництва правоволодільця, іншу одержану від нього конфіденційну інформацію.

В договорі комерційної концесії можуть бути передбачені **особливі умови** (ч. 1 ст. 1122 ЦК України):

1) обов'язок правоволодільця не надавати іншим особам аналогічні комплекси прав для їх використання на закріпленій за користувачем території або утримуватися від власної аналогічної діяльності на цій території;

2) обов'язок користувача не конкурувати з правоволодільцем на території, на яку поширюється чинність договору, щодо підприємницької діяльності, яку здійснює користувач з використанням наданих правоволодільцем прав;

3) обов'язок користувача не одержувати аналогічні права від конкурентів (потенційних конкурентів) правоволодільця;

4) обов'язок користувача погоджувати з правоволодільцем місце розташування приміщень для продажу товарів (виконання робіт, надання послуг), передбачених договором, а також їх внутрішнє і зовнішнє оформлення.

Умова договору, відповідно до якої правоволодільець має право визначати ціну товару (робіт, послуг), передбаченого договором, або встановлювати верхню чи нижню межу цієї ціни, є нікчемною (ч. 2 ст. 1122 ЦК України).

Умова договору, відповідно до якої користувач має право продавати товари (виконувати роботи, надавати послуги) виключно певній категорії покупців (замовників) або виключно покупцям (замовникам), які мають місцезнаходження (місце проживання) на території, визначеній у договорі (ч. 3 ст. 1122 ЦК України).

Права користувача. Користувач, який належним чином виконував свої обов'язки, має **право на укладення договору комерційної концесії на новий строк на тих же умовах**. Законом можуть бути встановлені умови, за яких правоволодільець може відмовитися від укладення договору концесії на новий строк (ст. 1124 ЦК України).

3. Зміна та припинення договору комерційної концесії

Договір комерційної концесії **може бути змінений** відповідно до положень глави 53 ЦК України (ст. 1125 ЦК України).

Припинення договору комерційної концесії (ст. 1126 ЦК України).

Кожна із сторін у договорі комерційної концесії, строк якого не встановлений, має право у будь-який час **відмовитися від договору**, повідомивши про це другу сторону не менш як за шість місяців, якщо більш тривалий строк не встановлений договором.

Договір комерційної концесії припиняється у разі:

1) припинення права правоволодільця на торговельну марку чи інше позначення, визначене в договорі, без його заміни аналогічним правом;

2) оголошення правоволодільця або користувача неплатоспроможним (банкрутом).

Збереження чинності договору комерційної концесії у разі зміни сторін (ст. 1127 ЦК України). Перехід виключного права на об'єкт права інтелектуальної власності, визначений у договорі комерційної концесії, від правоволодільця до іншої особи **не є підставою для зміни або розірвання** договору комерційної концесії. У разі смерті правоволодільця його права та обов'язки за договором комерційної концесії **переходять до спадкоємця** за

умови, що він зареєстрований або протягом шести місяців від дня відкриття спадщини зареєструється як суб'єкт підприємницької діяльності або передасть свої права і обов'язки особі, яка має право займатися підприємницькою діяльністю. Здійснення прав і виконання обов'язків особи, яка померла, до переходу їх відповідно до цієї частини до спадкоємця чи іншої особи здійснюється особою, яка управляє спадщиною і призначається відповідно до статті 1285 цього Кодексу.

Наслідки зміни торговельної марки чи іншого позначення правоволодільця (ст. 1128 ЦК України). У разі зміни торговельної марки чи іншого позначення правоволодільця, права на використання яких входять до комплексу прав, наданих користувачеві за договором комерційної концесії, цей договір зберігає чинність щодо нового позначення правоволодільця, якщо користувач не вимагає розірвання договору і відшкодування збитків. У разі продовження чинності договору користувач має право вимагати відповідного зменшення належної правоволодільцеві плати.

Наслідки припинення права, користування яким надано за договором комерційної концесії (ст. 1129 ЦК України). Якщо в період дії договору комерційної концесії припинилося право, користування яким надано за цим договором, дія договору не припиняється, крім тих його положень, що стосуються права, яке припинилося, а користувач має право вимагати відповідного зменшення належної правоволодільцеві плати, якщо інше не встановлено договором. У разі припинення права правоволодільця на торговельну марку чи інше позначення настають наслідки, передбачені ч. 3 ст. 1126 чи ст. 1128 ЦК України.

4. Договір комерційної субконцесії

Ці договори регулюються ст. 1119 ЦК України. Відповідно до положень ст. 1119 ЦК України, у випадках, передбачених договором комерційної концесії, користувач може укласти договір комерційної субконцесії, за яким він надає іншій особі (субкористувачу) право користування наданим йому правоволодільцем комплексом прав або частиною комплексу прав на умовах, погоджених із правоволодільцем або визначених договором комерційної концесії. До договору комерційної субконцесії застосовуються положення про договір комерційної концесії, встановлені ЦК України або іншим законом, якщо інше не впливає з особливостей субконцесії. Користувач та субкористувач відповідають перед правоволодільцем за завдану йому шкоду солідарно. Визнання недійсним договору комерційної концесії має наслідком недійсність договору комерційної субконцесії.

Питання для перевірки знань:

1. Дайте визначення договору комерційної концесії.
2. Охарактеризуйте істотні умови договору комерційної концесії.
3. Охарактеризуйте сторони договору комерційної концесії.
4. Охарактеризуйте права та обов'язки правоволодільця та користувача.

5. Як співвідносяться між собою ліцензійний договір та договір комерційної концесії?
6. Які положення закріплює ЦК України щодо форми договору комерційної концесії?
7. Охарактеризуйте особливості укладення договору комерційної концесії.
8. Охарактеризуйте підстави та порядок зміни договору комерційної концесії, випадки припинення договору комерційної концесії.
9. Охарактеризуйте договір комерційної субконцесії.